

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Avveckling av Naturskolan i Velamsund

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott beslutar att Naturskolan i Velamsund avvecklas i Valfärd skolas regi under vårterminen 2020.

Detta beslut fattas av kommunstyrelsens verksamhetsutskott med stöd av punkten 12.3 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Sammanfattning

Valfärd Skola föreslår att naturskolan i Velamsund avvecklas. Den var en föregångare när den startade i mitten av 1980-talet och har varit ett utmärkt tillskott till skolornas ordinarie undervisning, ett viktigt och uppskattat medel för att höja kunskaperna inom natur- och miljöområdet hos både elever och lärare. Sedan dess har nya läroplaner och kursplaner tillkommit som tydliggör vad skolorna ska lära ut och det finns ett betydligt större medvetande och kunskap om miljöfrågor på skolorna idag. Efterfrågan på naturskolan har därför successivt minskat. Förra året besöktes verksamheten endast av 110 grupper från 25 av de över 100 skolorna och förskolorna som finns i kommunen. De elever som går i Valfärd skolas grundskolor uppvisar också goda resultat i naturvetenskapliga ämnen. Verksamheten kostar Valfärd Skola drygt 1,5 miljoner kronor per år, vilket inte ryms inom budget. Pengarna bör i stället prioriteras till andra utvecklingsinsatser för att höja kvaliteten i våra skolor.

Mot bakgrund av detta föreslås att Naturskolan i Velamsund inte ska fortsätta att bedrivas av Valfärd skola och att avveckling i Valfärd skolas regi ska ske under vårterminen 2020.

Ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige och skolstyrelsen fattade 1986-87 beslutet att anlägga en naturskola i Nacka. Vid starten höll naturskolan till i friluftsgårdens matsäcksrum. Årsskiftet 1988/89 kunde naturskolan flytta in i nyrenoverade lokaler på övervåningen i det gamla magasinet i Velamsund.

Naturskolans verksamhet består till största delen av att ta emot barn- och ungdomsgrupper för olika teman kring natur, miljö och hållbar utveckling. Naturskolan arrangerar även fortbildningar för pedagoger samt deltar i olika projekt med andra aktörer i kommunen.

”Att lära in ute” och att ”lära in med alla sinnen” har från starten varit två viktiga begrepp i naturskolans pedagogik. Under åren har en rad olika teman utvecklats kring vatten, skog, de olika årstiderna och miljöfrågor.

År 1993 kompletterades verksamheten med Miljöpedagogiskt Centrum. Såväl allmänhet som skolelever fick nu möjlighet att inspireras av flera ekologiska visningsanläggningar som visar hur ett kretsloppsanpassat samhälle kan skapas. I december 2004 kompletterades verksamheten med Avloppssexpo. Här fick besökare möjlighet att öka sin kunskap om enskilt och kommunalt avlopp samt olika kretsloppsanpassade toaletter. Finansieringen kring uppbyggandet av Miljöpedagogiskt Centrum har skett genom bidrag från olika fonder samt bidrag från tekniska nämnden.

Sedan 2006 ligger Naturskolan under Välfärd skolas organisation. Nacka Naturskola är idag den enda kommunala verksamhet som har verksamhet i Velamsund.

Utredning

Miljö- och klimatfrågorna har fått ökad tyngd i läroplanerna och kursplanerna sedan naturskolan startade på 1980-talet.

I läroplanen för förskolan står det att ”förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra” (Lpfö18).

I läroplanen för grundskolan (Lgr11) framgår i Kapitel 1, under rubrik ”Skolans uppdrag”, att:

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. /.../ Genom ett miljöperspektiv får de [eleverna] möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Vidare är läroplanen för grundskolan tydlig när det gäller vad elever ska lära sig inom olika ämnen. Enligt läroplanen i biologi för grundskolan ska eleverna ”genom ett miljöperspektiv få möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.” (Lgr11).

Läroplanen i gymnasiet anger att undervisningen i ämnet biologi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande: (Lgy11)

- Kunskaper om biologins begrepp, modeller, teorier och arbetsmetoder samt förståelse av hur dessa utvecklas.
- Förmåga att analysera och söka svar på ämnesrelaterade frågor samt att identifiera, formulera och lösa problem. Förmåga att reflektera över och värdera valda strategier, metoder och resultat.
- Förmåga att planera, genomföra, tolka och redovisa fältstudier, experiment och observationer samt förmåga att hantera material och utrustning.
- Kunskaper om biologins betydelse för individ och samhälle.
- Förmåga att använda kunskaper i biologi för att kommunicera samt för att granska och använda information.

Miljö och hållbar utveckling är något som tydligt framgår i styrdokumenterna och som både förskolor, grundskolor och gymnasieskolor arbetar med i den dagliga verksamheten. Välfärd skola uppvisar goda resultat i NO-ämnena, och betygsstatistik visar att elever inom Nackas kommunala grund- och gymnasieskolor har resultat över rikets snitt i naturvetenskapliga ämnena.

Resultat Välfärd skola

Vt 19 År 9	Biologi	Fysik	Kemi	
Riket	13,5	13,2	13,1	
Välfärd skola	15,4	15,3	14,9	
Vt 19 År 6	Biologi	Fysik	Kemi	NO (Blockbetyg)
Riket	13,0	12,8	12,7	13,4
Välfärd skola	14,7	14,3	13,9	15,7

Välfärd skola anser att Naturskolan under åren har utfört ett mycket viktigt och professionellt arbete för att utbilda barn, elever och pedagoger. Mycket utvecklingsarbete inom naturvetenskapliga ämnena har skett på Naturskolan och har genom åren skapat en kunskapsbredd som många pedagoger kan luta sig emot. Naturskolan har bidragit stort till att öka kunskapen för pedagoger och elever. Denna kunskapsbredd och professionalism finns idag ute på skolorna och kan ges till eleverna varje vecka. Välfärd skola menar att det idag finns god tillgång på bred kunskap inom våra skolor i dessa frågor och att behovet av Naturskolan därför inte längre är lika stort.

Med dagens breda kunskap ute på respektive skola kan Välfärd skola se till att alla skolor lever upp till läroplanens krav. Kunskapen finns hos välutbildade och kompetenta pedagoger. Välfärd skola ska fortsatt vara engagerad i PEAK (energi och hållbar utveckling)

och NTA (Natur och teknik för alla) och där erbjuder kompetensutveckling, inspiration och möjligheter till strukturerade ämnesdidaktiska diskussioner mellan lärare. Dessutom arbetar skolorna med hållbara måltider, minskat matsvinn och hållbara utemiljöer.

NTA är ett helhetskoncept för skolutveckling inom naturvetenskap och teknik. NTA erbjuder kompetensutveckling för lärare och arbetsmaterial i NO, teknik och matematik för lärare och elever. Valfärd skola arbetar brett med NTA från förskolan upp till högstadiet. NTA är väl förankrat inom Valfärd skolas verksamhet och används av många av Valfärd skolas skolor och förskolor.

Inom PEAK finns det ett nätverk där alla skolor har representanter av NO-lärare. Under läsåret träffas lärare och diskuterar hur man bäst använder och utvecklar arbetet inom teknik, NO och hållbar utveckling genom PEAK. PEAK tillhandahåller undervisningsmaterial och utbildning för alla F-6-lärare i Nackas kommunala skolor med fokus på energi, elektricitet och hållbar utveckling. PEAK-nätverkets styrka är att kunna sprida goda erfarenheter och arbetssätt mellan skolor i Nacka. Valfärd skola ser att skolor och lärare blir inspirerade av varandra och på detta sätt lättare kan arbeta med PEAK och hållbar utveckling tillsammans med sina elever. PEAK har genom nätverket av lärare ett forum att sprida goda exempel i Nacka kommun.

Valfärd skola genomför dessa satsningar för att stärka undervisningens kvalitet och kompetensutveckling inom NO och teknik genom NTA och PEAK.

Statistik på besök

Under 2018 besöktes verksamheten på Naturskolan av 110 grupper fördelade på 25 skolor och förskolor (varav 12 enheter från Valfärd skola). Inom Nackas kommunala skolor och förskolor finns det idag ca 11 000 elever i grundskolan, ca 2700 elever i gymnasieskolan och ca 2 900 barn i förskolan.

Fördelning av barn/elever ålder:

Förskola	5 %
F-6	62 %
7-9	7 %
Gy	26 %

Efterfrågan på verksamheten är i Valfärd skolas mening inte tillräcklig bland våra kommunala skolor och förskolor, endast drygt 14 % av Valfärd skolas barn och elever besökte Naturskolan 2018.

Endast 110 st grupper (kommunala + fristående) besökte Naturskolan under 2018 vilket visar att Valfärd skola inte nyttjar Naturskolan i den grad som är nödvändigt för att det ska anses vara motiverat att bedriva verksamheten inom nuvarande finansiella ramar. Det finns

inget krav på huvudmannen att tillhandahålla en Naturskola inom ramen för sitt pedagogiska uppdrag enligt skollagen.

När Välfärd skola talar med skolor som inte nyttjar Naturskolan tar skolorna upp avståndet till verksamheten, tiden det tar att besöka i förhållande till tiden på plats samt att det ställer krav på organisation för besöket. De säger även att naturen redan finns nära, och upplever att det tillsammans med välutbildade och kompetenta pedagoger är tillräckligt för att upprätthålla god undervisning. Skolorna talar om kostnaden som uppstår för ett besök och menar att man väljer att använda sina resurser på andra aktiviteter som skolan inte lika lätt har tillgängliga inom den egna verksamheten, som till exempel besök på museer, scenkonst och teater. Det finns idag hög kompetens inom lärarkåren i dessa frågor vilket resultatet i relevanta ämnen kan uppvisa.

Budget Naturskolan

Intäkter:

Naturskolans intäkter ligger årligen på ca 124 000 kr (2018). Naturskola tar idag 900 kronor per grupp för Nackas kommunala skolor och förskolor, 1000 kronor per grupp för friskolor och enskilda förskolor i Nacka och 1300 kronor per grupp för skolor och förskolor i andra kommuner. Till det kommer intäkter för fortbildningar och studiebesök. Även om det inte kan anses som en hög avgift för skolor och förskolor att besöka Naturskolan så prioriteras det bort. Detta leder till att Naturskolan inte kan öka sina intäkter från dessa nämnvärt. Naturskolan marknadsför sig inom verksamheten på flera olika sätt men tyvärr prioriteras andra aktiviteter. Efterfrågan på Naturskolan från de kommunala förskolorna och skolorna är ej tillräcklig.

Kostnader:

Att finansiera Naturskolan kostar Välfärd skola drygt 1,5 miljoner kronor årligen. Årshyran för Naturskolan är 251 000 kr. Det arbetar idag tre personer med en tjänstgöringsgrad på 1,85 heltidstjänster tillsammans vilket utgör en kostnad på cirka 1,2 miljoner kronor (2018). Driftsbudgeten ligger på cirka 125 000 kr årligen.

Välfärd skolas ekonomi kräver åtgärder för att nå en budget i balans. Alla verksamheter ses över och utvärderas. Enligt ekonomisk åtgärdsplan kommer Välfärd skola fram till att Naturskolan inte bör bedrivas inom ramen för Välfärd skolas uppdrag.

Välfärd skolas förslag

Välfärd skola ska bedriva verksamhet som är i linje med styrdokumentens krav. Det finns inga krav på att barn och elever ska ha tillgång till en Naturskola. Välfärd skolas förslag är att Välfärd skola inte ska fortsätta att ansvara för och inte heller bedriva verksamhet på Naturskolan i Velamsund. Verksamheten bör därför avvecklas under vårterminen 2020.

Ekonomiska konsekvenser

Om Valfärd skola inte bedriver Naturskolan genereras en positiv påverkan på Valfärd skolas ekonomi med cirka 1,5 miljoner kronor årligen. Valfärd skola vill i stället prioritera andra insatser för att bibehålla och höja kvaliteten på undervisningen, t ex genom PEAK, NTA, utbildningar inom bland annat hållbar mathållning och matsvinn.

Konsekvenser för barn

Vid en avveckling av Naturskolan kommer barn och elever att påverkas då de inte längre kan komma ut till Naturskolan i Velamsund. De barn och elever som har kommit i kontakt med Naturskolan har genom åren uppskattat besöket. Valfärd skolas bedömning är dock att det finns en hög kompetens och undervisningskvalitet inom de naturvetenskapliga ämnena som gör att eleverna kan nå goda kunskapsresultat och inom ramen för den ordinarie verksamheten utveckla ett intresse för naturvetenskap och engagemang för frågor kring hållbar utveckling.

Einar Fransson
Produktionsdirektör
Valfärd skola

Helena Ekwall
Chef verksamhetsstödet
Valfärd skola